

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

مشخصات سند	
عنوان سند: آیین نامه دوره های آموزش الکترونیکی در مؤسسات آموزش عالی آزاد	
نوع سند: آیین نامه	شماره سند: عتف-آ-۲۳۰۲
ویرایش: ۱	صفحه: ۸

اقدام کنندگان			
مسئولیت	نام و نام خانوادگی	واحد سازمانی	امضا
تهیه کننده	فرزانه شمیرانی	مدیرکل دفتر آموزش عالی غیردولتی	
تأیید کننده	علی خاکی صدیق	معاون آموزشی	
تهویب کننده	منصور غلامی	وزیر علوم، تحقیقات و فناوری	

مرجع تأیید و ثبت	نام و نام خانوادگی دبیر	شماره و تاریخ جلسه	امضاء
شورای گسترش آموزش عالی	علی خاکی صدیق	شماره: ۹۱۹	
		تاریخ: ۱۳۹۸/۷/۷	

مرجع نگهداری سند	پرونده	قسمت	تاریخ و شماره ابلاغ سند
دفتر وزارتی			

شماره: عتف - آ - ۲۳۰۲		آیین‌نامه دوره‌های آموزش الکترونیکی در مؤسسات آموزش عالی آزاد
ویرایش: ۰۱	تاریخ: ۱۳۹۷/۸/۰۶	
صفحه: ۱ از: ۸		

آیین‌نامه دوره‌های آموزش الکترونیکی در مؤسسات آموزش عالی آزاد

مقدمه

یادگیری الکترونیکی (مجازی) رویکردی نوین در آموزش است که برای فراگیران، امکان یادگیری در هر زمان و در هر مکانی را فراهم می‌نماید. این آیین‌نامه بر اساس آئین‌نامه دوره‌های آموزش عالی آزاد مصوب ۷۸/۰۸/۰۷ وزیر فرهنگ و آموزش عالی و نظامنامه یادگیری الکترونیکی مصوب مورخ ۹۰/۱۰/۱۷ شورای گسترش آموزش عالی، به‌منظور توسعه و ارتقای کمی و کیفی آموزش‌های عالی آزاد در حوزه یادگیری الکترونیکی تدوین می‌شود.

ماده ۱- اهداف

۱. توسعه آموزش‌های عالی آزاد با ایجاد زمینه مناسب برای افزایش دسترسی بدون محدودیت زمانی و مکانی؛
۲. پاسخگویی به نیازهای متنوع آموزشی متقاضیان در نقاط مختلف کشور؛
۳. کاهش آمد و شد و آلودگی هوا و صرفه‌جویی در هزینه‌ها؛
۴. توسعه کیفی آموزش‌های ارائه‌شده در محیط الکترونیکی با تکیه بر فناوری‌های نوین حوزه ارتباطات؛
۵. امکان بهره‌گیری از دانش و مهارت طیف وسیع‌تری از استادان و مدرسان.

ماده ۲- تعاریف واژگان

به منظور رعایت اختصار، واژه‌های زیر در این آیین‌نامه به‌کار رفته است:
وزارت: منظور وزارت علوم، تحقیقات و فناوری است.
معاونت: منظور معاونت آموزشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری است.
دفتر: منظور دفتر آموزش عالی غیردولتی است.
مؤسسه: منظور هر یک از مؤسسات آموزش عالی آزاد دارای مجوز موافقت قطعی از "وزارت" است.
آموزش الکترونیکی: آموزشی است که یادگیری در آن عمدتاً در فضای الکترونیکی به‌صورت برخط/غیر برخط و با استفاده از رسانه‌های الکترونیکی، به صورت همزمان یا غیرهمزمان و تعاملی یا غیرتعاملی انجام می‌شود.
آزمون الکترونیکی: آزمونی است که در فضای الکترونیکی برگزار می‌شود.

شماره: عتف - آ - ۲۳۰۲	آیین‌نامه دوره‌های آموزش الکترونیکی در مؤسسات آموزش عالی آزاد
ویرایش: ۰۱ تاریخ: ۱۳۹۷/۸/۰۶	
صفحه: ۲ از: ۸	

دوره آموزش الکترونیکی (مجازی): دوره‌های آموزش عالی آزاد است که به صورت الکترونیکی (مجازی) بر اساس شرایط این آیین‌نامه برگزار می‌گردد.

زمینه فعالیت: مجموعه منسجمی از مهارت‌های فنی و مهارتی است که یک مؤسسه می‌تواند ارائه دهد.

گواهینامه پایان دوره: تأییدیه پایان دوره آموزش عالی آزاد است که برای فردی که دوره آموزش عالی آزاد را به صورت الکترونیکی یا حضوری با موفقیت گذرانده باشد، صادر می‌شود.

مؤلف: منظور تولیدکننده محتوای آموزشی است که طبق قانون حق انتشار محتوای آموزشی خود را دارد.

یاددهنده: منظور استاد، مدرس یا دستیار آموزشی است.

دانش‌پذیر: فردی است که به منظور فراگیری مهارت‌های عالی حرفه‌ای در دوره‌های آموزش الکترونیکی مؤسسه ثبت‌نام نموده و دارای توانمندی‌های پایه در زمینه کاربری اینترنت و رایانه است. سامانه مدیریت یادگیری الکترونیکی^۱: سامانه ارائه‌دهنده خدمات یادگیری الکترونیکی است که مؤسسه دامنه آن را به دفتر معرفی کرده است.

کلاس الکترونیکی: فضای آموزشی الکترونیکی است که در آن یاددهنده و دانش‌پذیر از طریق سامانه مدیریت یادگیری الکترونیکی فعالیت‌های آموزشی خود را به صورت همزمان یا غیر همزمان انجام می‌دهند.

محتوای دوره: مطالبی (متن، عکس، فیلم، صوت، شبیه‌سازی، تصویر و ...) است که یاددهنده و یا مؤسسه برای ارائه درس به گونه‌ای تألیف و یا تولید می‌نماید که در بستر الکترونیک قابل استفاده باشد.

ماده ۳- شرایط و مراحل صدور مجوز دوره آموزش الکترونیکی (مجازی)

مؤسسه‌های دارای موافقت قطعی آموزشی از "وزارت"، در صورت احراز شرایط زیر مجاز به اجرای دوره‌های آموزش عالی آزاد الکترونیکی هستند:

الف - مؤسسه باید مجوز زمینه فعالیت موردنظر را در دوره‌های آموزش حضوری داشته باشد.

تبصره ۱: موافقت با تغییر و افزایش زمینه فعالیت مؤسسات از اختیارات دفتر است.

ب - مؤسسه باید دارای حداقل دو سال سابقه آموزش حضوری مستمر و فعال قبل از ارائه تقاضا باشد و دوره مذکور را حداقل یک‌بار به صورت حضوری برگزار کرده باشد.

ج - مؤسسه متقاضی طی دو سال گذشته دارای سابقه تخلف آموزشی نباشد.

تبصره ۲: مرجع تشخیص بند فوق دفتر می‌باشد.

شماره: عتف - آ - ۲۳۰۲	آیین‌نامه دوره‌های آموزش الکترونیکی	
ویرایش: ۰۱	تاریخ: ۱۳۹۷/۸/۰۶	در مؤسسات آموزش عالی آزاد
صفحه: ۳ از: ۸		

د - یاددهندگان مورد نیاز برای دوره‌های آموزشی مزبور تأمین و کاربرگهای مربوطه به دفتر ارسال شود.

ه - گزارش مربوط به امکانات و تجهیزات زیرساختی سخت‌افزاری و نرم‌افزاری و سپس تقاضای برگزاری دوره‌های آموزش عالی آزاد الکترونیکی، عناوین دوره‌های موردنظر و محتوای دوره‌ها توسط کاربرگهای مربوطه به دفتر ارسال شده باشد.

و - الزامات سنجشی و پایشی مندرج در این آیین‌نامه، در نظر گرفته شده باشد.
ز - پذیرش دانشپذیر در دوره‌های آموزش الکترونیکی مؤسسه، مشابه دوره‌های آموزش عالی آزاد حضوری، پس از صدور مجوز دوره مربوط از سوی دفتر، امکان‌پذیر است.

ح - مؤسسه متقاضی برای اخذ مجوز دوره‌های آموزش الکترونیکی از دفتر، باید مجهز به سامانه مدیریت یادگیری الکترونیکی با امکانات و شرایط کلی به شرح زیر باشد:

(۱) امکان تعریف

امکان تعریف مشخصات دوره (بر اساس مجوز اخذ شده)، شامل دروس مرتبط با دوره، مشخصات دانشپذیر و یاددهنده.

(۲) ویژگی‌ها

- پشتیبانی کامل از وب کنفرانس^۲؛
- امکان اجرای دوره و پذیرش دانشپذیر در محدوده ظرفیت اعلامی در مجوز دوره‌ها؛
- پشتیبانی از روش‌های مختلف دوره‌های آموزشی به شکل روزانه، هفتگی، موضوعی و ...؛
- پشتیبانی از انواع فایل جهت استفاده دانشپذیر؛
- پشتیبانی از سامانه پیام‌رسانی، انجمن گفتگو، اتاق گفتگو و ...؛
- پشتیبانی از برگزاری آزمون به صورت الکترونیکی.

(۳) امکانات جانبی

امکان ایجاد وب‌سرویس‌های موردنیاز "وزارت" برای تبادل اطلاعات مابین سامانه مدیریت یادگیری الکترونیکی و سامانه مؤسسات آموزش عالی آزاد مستقر در "وزارت".

(۴) زیرساخت

به‌منظور راحتی و تسریع در دسترسی کاربران به سامانه مدیریت یادگیری الکترونیکی، مؤسسه متقاضی باید زیرساخت مناسب

^۲ Web Conference

شماره: عتف - آ - ۲۳۰۲		آیین‌نامه دوره‌های آموزش الکترونیکی در مؤسسات آموزش عالی آزاد
ویرایش: ۰۱	تاریخ: ۱۳۹۷/۸/۰۶	
صفحه: ۴ از: ۸		

شبکه (پهنای باند) برای استقرار این سامانه را در اختیار داشته باشد و با توجه به تعداد دانشپذیر در هر دوره در صورت نیاز نسبت به افزایش پهنای باند خود اقدام نماید.

ط — مؤسسه مجاز به تغییر دامنه‌های معرفی شده به دفتر جهت سامانه مدیریت یادگیری الکترونیکی خویش نیست مگر به موجب قانون مجبور به تغییر دامنه باشد، در این صورت هماهنگی با دفتر الزامی است.

ماده ۴- شیوه‌های آموزشی

ارائه شیوه‌های آموزشی و تولید و انتخاب محتوای آموزشی بر مبنای خودآموز بودن دوره‌های آموزش الکترونیکی است. مؤسسه می‌تواند در برگزاری دوره‌ها از ترکیب مناسب شیوه‌های زیر استفاده نماید.

الف — شیوه آموزشی الکترونیکی برخط غیرهمزمان: در این شیوه یاددهنده، محتویات آموزشی از پیش آماده شده خود را بر اساس محتوای دوره‌ها و زمان‌بندی مشخص یا زمان‌بندی آزاد در طول دوره بر روی سامانه مدیریت یادگیری الکترونیکی قرار می‌دهد و یادگیرندگان در بازه زمانی معین یا دلخواه، می‌توانند از آن استفاده نمایند. این دسترسی می‌تواند از طریق وب سایت یا اپلیکیشن‌های تلفن‌های هوشمند انجام گیرد.

ب - شیوه آموزش الکترونیکی برخط همزمان: در این شیوه، یاددهنده و یادگیرنده به صورت برخط در ساعات و تاریخ‌های معین همزمان در کلاس الکترونیکی به صورت تعاملی حضور دارند و علاوه بر امکان دریافت محتوای الکترونیکی، از کلاس همزمان و تدریس یاددهنده، استفاده می‌شود.

ج — شیوه آموزشی الکترونیکی غیربرخط: در این شیوه یاددهنده، محتویات آموزشی از پیش آماده شده خود را بر اساس محتوای دوره‌ها بر روی لوح فشرده (CD یا DVD) دو یا حافظه‌های قابل حمل در اختیار یادگیرنده قرار می‌دهد و یادگیرنده بر اساس زمان‌بندی اعلامی توسط مؤسسه بر روی سامانه مدیریت یادگیری الکترونیکی نسبت به مطالعه دوره اقدام می‌کند.

تبصره: در هر حالت کلیه تعاملات یادگیرنده و مؤسسه از جمله تقویم آموزشی، تکالیف، تالار گفتگو و آزمون‌های میانی و پایان دوره از طریق سامانه مدیریت یادگیری الکترونیکی مؤسسه صورت می‌گیرد.

شماره: عتف - آ - ۲۳۰۲	آیین‌نامه دوره‌های آموزش الکترونیکی در مؤسسات آموزش عالی آزاد
ویرایش: ۰۱ تاریخ: ۱۳۹۷/۸/۰۶	
صفحه: ۵ از: ۸	

ماده ۵- ضوابط و شرایط پذیرش

الف - شرط عمومی: دارا بودن مدرک پایان تحصیلات عمومی
ب - شرایط اختصاصی:

- برخورداری از مهارت پایه در استفاده از کامپیوتر و اینترنت؛
- داشتن شرایط اعلامی مؤسسه برای هر دوره .

ماده ۶ - نحوه پذیرش دانشپذیر

پذیرش دانشپذیر در دوره آموزش الکترونیکی به دو شیوه ذیل امکان پذیر است:
الف - از طریق ثبت نام حضوری در مؤسسه برگزارکننده.
ب - از طریق ثبت نام برخط در سامانه مؤسسه برگزارکننده.

ماده ۷- میزان شهریه

شهریه دانش‌پذیران دوره‌های آموزش الکترونیکی، مطابق شهریه برآورد شده مؤسسه در کاربرگ درخواست دوره است که به تأیید دفتر رسیده باشد.

ماده ۸- ظرفیت پذیرش

سقف پذیرش دانشپذیر بر اساس پیشنهاد مؤسسه و با تأیید دفتر تعیین می‌گردد. این ظرفیت در مجوز هر دوره درج می‌گردد و شامل ظرفیت کل کلاس‌ها و یا گروه‌های آن دوره در مدت زمان اعتبار دوره است.

ماده ۹- گواهینامه‌های دوره‌ها

دانش‌آموختگان این دوره‌ها در پایان دوره با رعایت موارد زیر، گواهینامه مورد تأیید «وزارت» را دریافت می‌نمایند:

- (۱) گواهینامه باید دقیقاً مطابق الگوی ارائه شده از سوی دفتر باشد.
 - (۲) برای صدور گواهینامه، ارسال و بارگذاری مشخصات دانشپذیران توسط مؤسسه در سامانه اینترنتی که توسط دفتر تعیین شده، الزامی است.
 - (۳) گواهینامه پایان دوره‌های آموزش الکترونیکی مشابه دوره‌های حضوری است لیکن درج عنوان و نوع " دوره آموزش الکترونیکی " در گواهینامه دانش‌آموختگان الزامی است.
- تبصره: حداکثر زمان صدور گواهینامه دو ماه پس از اتمام دوره است

ماده ۱۰- مقررات آموزشی

برای تعیین ضوابط و چارچوب اجرایی مقررات آموزشی دوره های آموزش الکترونیکی در آموزش عالی آزاد کشور، مقررات آموزشی زیر با استناد به مقررات و اسناد بالادستی جاری نافذ است. سایر ضوابط و مقررات آموزشی دانش پذیران دوره های آموزش الکترونیکی، که در این آیین نامه قید نشده است مطابق با آخرین ضوابط و مقررات آموزشی، بخشنامه ها، شیوه نامه ها و ابلاغیه های دفتر، در خصوص مؤسسات آموزش عالی آزاد است.

۱. یادگیری همزمان دانش پذیران دوره های آموزش الکترونیکی، در دوره های عالی آزاد حضوری و نیمه حضوری و یا الکترونیکی مؤسسات دیگر بلامانع است.
۲. آموزش در دوره های آموزش الکترونیکی در تمام مؤسسات آموزش عالی آزاد کشور مبتنی بر نظام ساعتی است و از اصطلاحات نظام آموزش رسمی نظیر ترم و نیم سال استفاده نمی شود.
۳. مدت زمان برگزاری دوره در آموزش های الکترونیکی برای هر دانش پذیر بسته به فعالیت دانش پذیر در استفاده و مطالعه محتوای آموزشی و حضور در کلاس های برخط است لیکن حداقل و حداکثر مدت مجاز برگزاری دوره برای هر دانش پذیر بر اساس روز به ازای هر چهار ساعت حداقل یک روز و حداکثر چهار روز است.
۴. حداکثر مدت مجاز گذراندن دوره های آموزش الکترونیکی بر اساس برنامه ریزی انجام شده هر دوره توسط مؤسسه تعیین می شود. در صورتی که دانش پذیر نتواند دوره را در حداکثر مدت مجاز دوره با موفقیت بگذراند مجاز به دریافت گواهینامه پایان دوره نیست.
۵. در سامانه مدیریت یادگیری الکترونیکی نباید هیچ گونه فعالیت غیر مرتبط با موضوع آموزش الکترونیکی از قبیل خرید، فروش و تبلیغات و ارائه خدمات مغایر با موضوع فعالیت آموزشی صورت پذیرد.

ماده ۱۱- حضور و غیاب

- ۱) مشاهده کامل محتوای آموزشی تمام جلسات پیش بینی شده برای هر یک از دروس و حضور در سامانه مدیریت یادگیری الکترونیکی و انجام تکالیف در چارچوب تقویم آموزشی و جدول زمان بندی شده دروس برای دانش پذیر الزامی است.
 - ۲) تأیید دانش پذیر مبنی بر مشاهده کلیه محتوای آموزشی به منزله حضور در دوره آموزشی است.
 - ۳) دانش پذیر می تواند بعد از مدت مقرر برای مشاهده محتوای دروس نیز از درس ارائه شده استفاده کند و این استفاده به معنای حضور در جلسه محسوب می شود.
- تبصره:** حضور و غیاب در کلاس های همزمان توسط یاددهنده انجام می شود.

شماره: عتف - آ - ۲۳۰۲		آیین‌نامه دوره‌های آموزش الکترونیکی در مؤسسات آموزش عالی آزاد
تاریخ: ۱۳۹۷/۸/۰۶	ویرایش: ۰۱	
صفحه: ۷ از: ۸		

ماده ۱۲- ارزیابی پیشرفت تحصیلی دانشپذیر

۱. ارزیابی پیشرفت دانشپذیر در هر دوره بر اساس فعالیت در کلاس، انجام تکالیف درسی و نتایج آزمون‌های میان دوره و پایان دوره، صورت می‌گیرد و مؤسسه، مرجع ارزیابی دانشپذیر است.
۲. آزمون‌های پایان دوره در دوره‌های آموزش الکترونیکی به صورت آزمون الکترونیکی و یا آزمون حضوری برگزار می‌گردد. در صورت برگزاری آزمون به صورت حضوری، مکان برگزاری آزمون باید توسط مؤسسه تعیین و اطلاع‌رسانی شود. در صورتی که برگزاری آزمون الکترونیکی، اجرای نظام تضمین حضور دانشپذیر در آزمون‌ها و پایان دوره بر عهده مؤسسه است.
۳. در تعیین زمان برگزاری آزمون پایان دوره، رعایت حداقل و حداکثر طول مدت مجاز برگزاری دوره در بند ۳ ماده ۱۰ الزامی است.

ماده ۱۳- ویژگی‌های کلی محتوای الکترونیکی

در بهره‌برداری از محتوا در فرآیند آموزش الکترونیکی مبتنی بر وب، رعایت موارد ذیل ضروری است:

۱. مواد و منابع دروس الکترونیکی باید بر اساس محتوای دوره‌های تعریف‌شده دوره در کاربرگ درخواست دوره ثبت گردد.
۲. دروس الکترونیکی باید به صورت خودآموز تولید شود.
۳. برای ارائه محتوا ایجاد یک بستر ساده و آرامش‌بخش و پرهیز از هرگونه ابزار اضافی ضروری است.
۴. محتوای الکترونیکی می‌تواند شامل موارد زیر باشد:
 - متن؛ تصویر؛ تصویر راهنما؛ فیلم؛ تصویر متحرک؛ شبیه‌سازی؛ صوت.
۵. در روند تولید محتوا باید موارد زیر رعایت شود:
 - تهیه اجزا و متون بر اساس برنامه از پیش طراحی‌شده؛
 - سادگی دسترسی به فهرست‌ها؛
 - پرهیز از ایجاد فهرست‌های پیچیده؛
 - حداکثر استفاده از فهرست‌های پنهان (یعنی لینک‌ها در زمان موردنیاز نمایش داده شوند)؛
 - حداقل لینک پی‌درپی برای دسترسی به آغاز هر بخش آموزشی؛
 - استفاده از قالب‌های آموزش خطی و غیرخطی؛
 - رعایت فشردگی لازم برای حداقل پهنای باند لازم؛
 - هماهنگی با مرورگرهای رایج؛
 - استفاده از فونت‌های متداول فارسی؛

شماره: عتف - آ - ۲۳۰۲		آیین‌نامه دوره‌های آموزش الکترونیکی در مؤسسات آموزش عالی آزاد
تاریخ: ۱۳۹۷/۸/۰۶	ویرایش: ۰۱	
صفحه: ۸ از: ۸		

- بی‌نیازی نسبت به نصب هرگونه نرم‌افزار غیرمترعارف قبل و در حین استفاده از درس.
- اجزای محتوا بایستی تابعی از فرمت‌های معروف و در دسترس باشد. مانند، MP۳ و SWF

تبصره ۱: تمامی حقوق مادی و معنوی محتوای دروس الکترونیکی که در دوره های آموزش الکترونیکی مؤسسه‌ها تدوین و تولید می‌گردد، متعلق به تولیدکننده محتوا است.

تبصره ۲: محتوای آموزشی ارائه شده در سامانه، می‌بایست توسط مؤسسه تولید و تدوین شده باشد یا مجوز استفاده و نشر آن را در بستر الکترونیکی داشته باشد.

ماده ۱۴- مدت اعتبار مجوز صادرشده، طول دوره و تمدید آن

- (۱) مدت اعتبار مجوزهای صادر شده برای جذب دانشپذیر، یک سال است. مؤسسه مجاز است پس از تکمیل ظرفیت هر کلاس یا گروه آن را آغاز نماید. ضمناً مؤسسه می‌تواند پیش از پایان مهلت جذب و ثبت‌نام یک‌ساله، کلاس‌ها یا گروه‌های متعددی را ثبت‌نام و سپس تشکیل دهد.
- (۲) پس از اتمام زمان جذب دانشپذیر مطابق بند بالا، حداکثر زمان اجرای دوره بدون در نظر گرفتن زمان ثبت‌نام برای تمام کلاس‌ها یا گروه‌های آن دوره یک سال است.
- (۳) مؤسسه می‌تواند درخواست تمدید دوره‌های خاتمه یافته را به دفتر ارائه دهد. برای تمدید مجوز، نیازی به تکرار مراحل قبلی نظیر ارسال کاربرگ تعریف دوره و کاربرگ مدرسان نیست.

ماده ۱۵- تفسیرها و رفع ابهامات

تفسیر این آیین‌نامه و رفع هرگونه ابهام از آن بر عهده معاونت آموزشی "وزارت" است. این آیین‌نامه مشتمل بر یک مقدمه، ۱۵ ماده و ۷ تبصره در تاریخ ۱۳۹۸/۷/۷ به تصویب شورای گسترش آموزش عالی رسید و از تاریخ ابلاغ لازم‌الاجراست.